

The Effect of Social Pressure and Aggressive and Conservative Risk Appetite on Decisions in Providing Financial Reporting

Zeinab Barani

Ph.D.Student of Accounting, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran,
Zeinab.barani@yahoo.com

Mansour Garkaz *

Associate Prof. Department of Accounting, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran, m_garkaz@yahoo.com

Alireza Matoufi

Associate Prof. Department of Accounting, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran, alirezamaetoufi@gmail.com

Abstract

Purpose: Financial reporting is a tool for communicating with the company's environment and the chief financial officer is directly responsible for the preparation and quality of financial reporting. Chief financial officers may abandon their ethical beliefs due to organizational pressures and action to provide fraudulent financial reporting. The purpose of this study is to investigate the effect of social pressure and risk appetite on decisions in providing financial reporting.

Method: This research is applied in terms of purpose and descriptive-survey in terms of research method and the information required for this study was collected in 2021. The statistical population of this study was Chief financial officers and Chief Accountants companies listed on the Tehran Stock Exchange. The sample selection method was based on random sampling that finally, 271 questionnaires were answered and the information obtained has been measurement in statistical analyzes. The study hypotheses have been tested with the structural equation modeling approach using Smart PLS software.

Results: The results show that the obedience social pressure and aggressive risk appetite has positive and significant effect on incorrect decisions in providing financial reporting. Other results showed that conformity social pressure and conservative risk appetite has negative and significant effect on incorrect decisions in providing financial reporting.

Conclusion: The results of this research can be applied in terms of influence risk-based auditing, improving corporate governance mechanisms, increase the quality features of financial reporting and decisions of investors, legislators and other stakeholders.

Contribution: The research findings, while developing the literature on social pressure and risk appetite, can help increase the quality of financial reporting and the dissemination of fair information to stakeholders, especially shareholders.

Keywords: Obedience and Conformity Social Pressure, Aggressive and Conservative Risk Appetite, Decisions in Providing Financial Reporting.

Research Article

Cite this article: Barani, Garkaz & Matoufi(2022) The Effect of Social Pressure and Aggressive and Conservative Risk Appetite on Decisions in Providing Financial Reporting, Journal of Financial Accounting Knowledge, Vol.9, NO.1, Spring 2022, 169-192

DOI: 10.30479/jfak.2022.16427.2938

Received on 28 October, 2021 **Accepted on** 27 April, 2022

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University.

Corresponding Author: Mansour Garkaz (m_garkaz@yahoo.com)

تأثیر فشار اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک بر تصمیمات در ارائه گزارشگری مالی

زینب بارانی

دانشجوی دکتری حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران، Zeinab.barani@yahoo.com

منصور گرکز*

دانشیار گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران، m_garkaz@yahoo.com

علیرضا معطوفی[✉]

دانشیار گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران، alirezamaetooofi@gmail.com

چکیده

هدف: گزارشگری مالی ابزاری برای برقراری ارتباط با محیط پیرامون شرکت است و مدیر مالی مستقیماً مسئول تهیه و کیفیت گزارشگری مالی است. ممکن است مدیران مالی اعتقادات اخلاقی خود را به دلیل فشارهای سازمانی کنار گذاشته و نسبت به ارائه گزارشگری مالی متقلبانه اقدام نمایند. هدف از انجام این پژوهش، بررسی تأثیر فشار اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک بر تصمیمات در ارائه گزارشگری مالی است.

روش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش پژوهش، توصیفی - پیمایشی است و اطلاعات مورد نیاز این پژوهش در سال ۱۴۰۰ گردآوری شده است. جامعه آماری این پژوهش مدیران مالی و روسای حسابداری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نحوه انتخاب نمونه بر اساس نمونه‌گیری تصادفی انجام شد که در نهایت به تعداد ۲۷۱ پرسشنامه پاسخ داده شد و اطلاعات بدست آمده در تحلیل‌های آماری مورد سنجش قرار گرفته است. فرضیه‌های پژوهش با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری و با استفاده از نرم‌افزار PLS Smart مورد آزمون قرار گرفته است.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که فشار اجتماعی اطاعت و تمایل به پذیرش ریسک سازمانی جسورانه بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی رابطه مثبت و معنی‌داری دارند. دیگر نتایج پژوهش نشان داد که فشار اجتماعی انطباق و تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه، بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر منفی و معنی‌داری دارند.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش از نظر کاربردی می‌تواند بر حسابرسی مبتنی بر ریسک، بهبود مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی، افزایش ویژگی‌های کیفی گزارشگری مالی و تصمیمات سرمایه‌گذاران، قانون‌گذاران و سایر ذینفعان تأثیرگذار باشد.

دانش‌افزایی: یافته‌های پژوهش ضمن توسعه ادبیات مربوط به فشار اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک، می‌تواند به افزایش کیفیت گزارشگری مالی و مخابره اطلاعات منصفانه به ذینفعان بخصوص سهامداران کمک نماید.

واژگان کلیدی: فشار اجتماعی اطاعت و انطباق، تمایل به پذیرش ریسک جسورانه و محافظه‌کارانه، تصمیمات در ارائه گزارشگری مالی

مقاله پژوهشی

*استناد: بارانی، گرکز و معطوفی (۱۴۰۱)؛ تأثیر فشار اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک بر تصمیمات در ارائه گزارشگری مالی، فصلنامه علمی دانش حسابداری مالی، مقاله پژوهشی، دوره ۹، شماره ۲، پیاپی ۲۳، تابستان ۱۴۰۱، ۱۶۹-۱۹۲.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۸/۶ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۲/۷

ناشر: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) © حق مؤلف نویسندگان

۱- مقدمه

گزارش‌های مالی باید بتواند اطلاعاتی مربوط، منصفانه و غیرمقابلانه را برای ذینفعان شرکت افشا و ارائه نماید (نوگروهو و همکاران^۱، ۲۰۲۰؛ ۳۸۹). فشار و انگیزه یکی از مؤلفه‌های اصلی مثلث تقلب و گزارشگری مالی مقابلانه است (میتز و موریس^۲، ۲۰۰۷؛ ۲۷۱). فشار به‌عنوان ایجاد محرک‌هایی عینی در رابطه با ویژگی‌ها یا ترکیب ویژگی‌های فردی و رویدادهایی که بر فرآیندهای شناختی و ادراکی فرد تأثیر منفی دارد تعریف می‌شود. انواع مختلف فشارها باعث ایجاد استرس در حسابداران و مدیران مالی می‌شود و بر نگرش‌ها و عملکرد آنها تأثیرگذار است (دیزورت و لرد^۳، ۱۹۹۷؛ ۳۰). یکی از انواع فشارهای سازمانی، فشار اجتماعی است. فشار اجتماعی می‌تواند منجر به سوگیری در تصمیم‌گیری شود و شخص را وادار به رفتار غیراخلاقی نماید. فشار اجتماعی می‌تواند به‌صورت فردی یا گروهی در یک سازمان مطرح گردد (بی‌شاپ و همکاران^۴، ۲۰۱۷؛ ۲۲). فشار اجتماعی در معنای کلی عبارت است از نیروهای بالفعل یا بالقوه اجتماعی در جهت کنترل اندیشه، رفتار یا عمل انسان‌ها و یا هدایت آن در مسیری خاص. برخی مجموع اثرات نهان و آشکار، مستقیم و غیرمستقیمی که محیط اجتماعی بر افرادی که در آن زندگی می‌کنند اعمال می‌دارد، را فشار اجتماعی می‌دانند (حسینی‌روش، ۱۴۰۰؛ ۱۸۱). فشار اجتماعی به‌صورت فشار اطاعت و انطباق در روانشناسی و حسابداری مطرح می‌شود. در فشار اجتماعی اطاعت، انتظار می‌رود که افراد از دستورالعمل‌های مافوق پیروی کنند و تحت تأثیر مافوق قرار گیرند (نوگراهنتی و جاججا^۵، ۲۰۱۸). مدیران عامل ممکن است با اعمال فشار بر مدیران مالی، آنان را تحت تأثیر قرار دهند. منظور از فشار، تغییر در انتظارات هنجاری به سمت توافق است (گری‌گور^۶، ۲۰۲۰؛ ۳). ادبیات پژوهش نشان می‌دهد که مدیران مالی ممکن است هنگام فشار از طرف مدیرعامل، گزارش‌های مالی خود را مورد تجدیدنظر قرار دهند. فشار اطاعت در بروز تقلب در گزارشگری مالی شرکت‌هایی مانند انرون^۷، هلس ساوس^۸ و ورلدکام^۹ نقش مهمی بر عهده داشته‌اند و در موسسه حسابداری آرتور اندرسون^{۱۰} نیز این مورد وجود داشته‌است (بی‌شاپ و همکاران، ۲۰۱۷؛ ۲۲). فشار اجتماعی انطباق، اشاره به فشار ناشی از همکاران دارد (ناسوشن و اوسترمارک^{۱۱}، ۲۰۱۲؛ ۱۶۶). فشار همکاران، نفوذ گروهی یک شخص یا گروهی از افراد همکار است که سایر افراد را ترغیب می‌کنند تا باورها، نگرش‌ها، ارزش‌ها یا رفتارهای خود را برای سازگاری با گروه تغییر دهند و این فشار می‌تواند تأثیر منفی بر کارکرد فرد داشته باشد (می‌نا^{۱۲}، ۲۰۱۵؛ ۸).

نوع دیگر فشارهای سازمانی، فشار محیطی است. تمایل به پذیرش ریسک یک فشار محیطی در سطح بالقوه سازمان است که جو سازمانی را تشکیل می‌دهد. تمایل به پذیرش ریسک سطح معینی از ریسک است که هیأت مدیره سازمان، در جهت تحقق اهداف سازمانی، در سطحی گسترده، قصد پذیرش آن را دارد و بازتابی از فلسفه‌ی مدیریت ریسک هر سازمان است و

به نوبه‌ی خود بر فرهنگ و سبک عملیاتی سازمان تأثیر می‌گذارد (رتینبرگ و مارتینز^{۱۳}، ۲۰۱۲؛ ۶). تمایل به پذیرش ریسک بخشی مستقل از مدیریت ریسک سازمانی نبوده؛ بلکه یکی از اجزای آن است. همان‌طور که در چارچوب مدیریت ریسک سازمانی مشخص گردیده است، میزان تمایل به پذیرش ریسک در تمامی فرآیند مدیریت ریسک شرکت ادامه دارد و نیاز است تا با دیگر بخش‌های واحد تجاری از مرحله اجرا تا نظارت، ترکیب و مدنظر گرفته شود (مارتینز و رتینبرگ^{۱۴}، ۲۰۲۰؛ ۵). برخی پژوهش‌ها مانند برینک و همکاران^{۱۵} (۲۰۱۸) و بی‌شاپ و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که فشارهای اطاعت و انطباق بر متغیرهایی همچون، رفتار گزارشگری متهورانه و تصمیم‌گیری‌های مالی تأثیرگذار هستند. دیگر پژوهش‌ها مانند چو و همکاران^{۱۶} (۲۰۱۹؛ ۷) نشان دادند که مدیران مالی معمولاً تحت فشار مدیران عامل قرار می‌گیرند. این فشار منجر به اقداماتی می‌شود که ممکن است به نفع مدیران عامل باشد؛ به‌عنوان مثال منجر به پاداش بیشتر به مدیرعامل گردد. کانا و همکاران^{۱۷} (۲۰۱۵؛ ۱۲۰۴) نتیجه گرفتند مدیران مالی که توسط مدیرعامل منصوب می‌شوند، تحت تأثیر مدیرعامل قرار می‌گیرند و به‌احتمال زیاد فعالیت‌های متقلبانانه بیشتری انجام می‌دهند. بیکر و همکاران^{۱۸} (۲۰۱۸؛ ۴) نشان دادند که فشار مدیرعامل بر مدیران مالی و جایگاه سازمانی مدیرعامل باعث مدیریت سود می‌شود و بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر دارد. رسوایی‌های مالی اخیر در سطح جهان نگرانی‌هایی را در رابطه با قابلیت اتکای صورت‌های مالی ایجاد کرده است. این رسوایی‌ها و پیامدهای پس از آن دلیل اصلی برای توجه بیشتر به گزارشگری مالی را داشته است (مارکوس و روی^{۱۹}، ۲۰۱۷). این پژوهش، فشار محیطی در سطح اجتماعی و سازمانی بر تصمیمات مدیران مالی در ارائه گزارشگری مالی را بررسی می‌کند. با توجه به اینکه در محیط اقتصادی ایران پژوهشی در این زمینه انجام نگردیده است، این مورد انگیزه‌ای جهت انجام این پژوهش گردید تا به ذینفعان کمک نماید تا آنان بتوانند در هنگام اتخاذ تصمیمات اقتصادی به این جنبه از گزارشگری مالی توجه نموده و ریسک خود را مدیریت نمایند. تمایل به پذیرش ریسک بخش مهمی از استراتژی مدیریت ریسک و عاملی مهم در تصمیم‌گیری بوده و از دلایل بحران‌های مالی شرکت‌ها تلقی می‌شود (پاور^{۲۰}، ۲۰۰۹).

از سوی دیگر فشارهای اجتماعی می‌تواند بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر قابل ملاحظه‌ای بگذارند (بی‌شاپ و همکاران، ۲۰۱۷). اطلاعات حسابداری یک کالای ارزشمند اقتصادی است و دارای بار و محتوای اطلاعاتی بوده و در تصمیم‌گیری مؤثر است (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۳؛ ۷۳). با توجه به تئوری اطلاعات و پژوهش‌های انجام شده، محتوای گزارش‌های مالی برای تصمیم‌گیرندگان با اهمیت بوده و برای آنان دارای پیامدهای اقتصادی است. چنانچه ارائه گزارش‌های مالی از دیدگاه مدیریت ریسک سازمانی دربرگیرنده استراتژی-های تمایل به پذیرش ریسک جسورانه و یا محافظه‌کارانه باشد و هم زمان فشارهای اطاعت از

ما فوق و انطباق با همکاران نیز بر مدیر مالی وارد گردد، این فرآیند خواهد توانست بر گزارشگری مالی تأثیرگذار باشد. بنابراین از دیدگاه حسابداری این اهمیت وجود دارد که این پژوهش مورد سنجش قرار گیرد. از این رو پرسش اصلی این پژوهش آن است که چه رابطه‌ای بین تمایل به پذیرش ریسک سازمانی متهورانه و محافظه‌کارانه با فشار اجتماعی اطاعت و انطباق بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی وجود دارد؟ هدف اصلی پژوهش، درک بهتر تأثیر فشارهای اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی است. یافته‌های پژوهش ضمن توسعه ادبیات مربوط به فشار اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک، می‌تواند به افزایش کیفیت گزارشگری مالی و مخابره اطلاعات منصفانه به ذینفعان بخصوص سهامداران کمک نماید. این پژوهش، اهمیت تمایل به پذیرش ریسک و نیاز به آموزش اخلاقی را برای کمک به مدیران مالی در برخورد با فشارهای مافوق و همکاران نشان می‌دهد و به مدیران مالی توصیه می‌شود برای افزایش کیفیت گزارشگری مالی، آیین رفتار حرفه‌ای را در گزارشگری مالی در شرکت نهادینه نمایند. ساختار پژوهش به این شرح است که در ادامه مبانی نظری، ادبیات و فرضیه‌ها ارائه می‌گردد. سپس روش انجام پژوهش، یافته‌های پژوهش و بحث و نتیجه‌گیری بیان گردیده است.

۲- مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

میلگرام در مطالعه‌ای، تئوری اطاعت را مطرح کرد و این آزمایش برای سنجش میزان اطاعت افراد از شخص قدرتمند در انجام کارهایی که مغایر با وجدان شخصی آنها بود، صورت گرفت. تئوری اطاعت، یک رفتار کاملاً ریشه‌ای است که بر اخلاق و تمایلات و اهداف شخصی افراد تأثیرگذار است. میلگرام ادعا کرد که افراد تحت فشار اطاعت از حالت مستقل به حالت وابسته و مطیع تغییر می‌کنند و در این حالت، افراد احتمالاً در برابر فشار مافوق تسلیم می‌شوند، حتی اگر تسلیم شدن منجر به رفتاری شود که با باورها و ارزش‌های شخصی آنها سازگار نباشد (میلگرام^{۲۱}، ۱۹۷۴). مطابق با تئوری فشار، افراد به طور ذاتی منحرف نیستند بلکه در اثر فشار به سوی جرم کشیده می‌شوند (کوهن^{۲۲}، ۱۹۵۵؛ ۲۷). تئوری مشروعیت بیان می‌کند که افراد به اطاعت از شخصیت‌های مافوق خود، وادار می‌گردند. مطابق با این تئوری، پیش‌بینی می‌شود که فشار اجتماعی مدیرعامل به شکل فشار اطاعت، بر تهیه صورت‌های مالی توسط مدیران مالی تأثیرگذار است (بی شاپ و همکاران، ۲۰۱۳). مطابق با تئوری نمایندگی کلاسیک، اکثر افراد به دلیل انگیزه و فشار، مجبور به ارائه گزارشگری مالی نادرست و متقلبانه می‌شوند (بایمن و لوئیس^{۲۳}، ۱۹۸۹).

معمولاً تقلب در صورت‌های مالی توسط افرادی انجام می‌شود که یا از نظر اخلاقی تمایل به ارتکاب تقلب دارند یا افرادی که اعتقادات اخلاقی خود را به دلیل فشار یا انگیزه کنار گذاشته‌اند

و سپس اقدامات خود را در زمینه تهیه صورت‌های مالی متقربانه، منطقی نشان می‌دهند (بیزلی و همکاران^{۲۴}، ۲۰۱۰؛ ۸). بی‌شاپ و همکاران (۲۰۱۷) به نقل از دیزورت و لرد (۱۹۹۷) در مورد اثرات فشار در حسابداری نتیجه گرفتند که یکی از فشارهای با اهمیت که می‌تواند در هنگام تهیه صورت‌های مالی بر واحد حسابداری اعمال شود، ناشی از فشار اجتماعی است. فشار اجتماعی ناشی از تأییراتی است که به دلیل نگرش و رفتار دیگران بر افراد و عملکرد آنان تأثیرگذار است. مدیر مالی مستقیماً مسئول تهیه صورت‌های مالی و کیفیت گزارشگری مالی است (هویتاش و مکرچیان^{۲۵}، ۲۰۲۱؛ ۴). ساختار سلسله مراتبی در بنگاه‌ها نشان می‌دهد که مافوق بر زیردستان تأثیر می‌گذارد، به عنوان مثال، هیأت مدیره بر مدیرعامل، و مدیرعامل بر مدیر مالی تأثیرگذار است. فشار مدیرعامل می‌تواند نتایج گزارشگری مالی تحت کنترل مدیر مالی را تحت تأثیر قرار دهد. در شرکت‌هایی که صورت‌های مالی آنان دستکاری شده، مدیران عامل از قدرت و اختیار خود برای اعمال فشار بر مدیر مالی در مورد روش‌های گزارشگری مالی استفاده می‌کنند. مدیران عامل با سابقه بیشتر، بر مدیر مالی تازه منصوب شده فشار می‌آورند که برای افزایش پاداش خود، سود را افزایش دهند (دیکولی و همکاران^{۲۶}، ۲۰۲۰؛ ۱). مدیران عامل به طور مستقیم در تهیه گزارش‌های مالی نقش ندارند ولی می‌توانند برای رسیدن به خواسته‌های خود و ارائه غیرمنصفانه صورت‌های مالی، مدیران مالی را تحت فشار قرار دهند و بر تصمیمات آن‌ها تأثیر قابل ملاحظه‌ای بگذارند (وو^{۲۷}، ۲۰۱۷؛ ۹). فشارهای اجتماعی توسط مدیرعامل، سیاست مورد نظر مدیر مالی را به سیاست‌گذاری مدیرعامل نزدیک می‌کند (گری‌گور، ۲۰۲۰). مدیران عامل می‌توانند سیاست‌گذاری حسابداری و تصمیمات مسئولان مالی شرکت را تحت تأثیر خود قرار دهند و مدیر مالی را برای ارائه گزارشگری نادرست تحت فشار قرار دهند. مدیران مالی گزارش‌های مالی را برای منافع مالی شخصی دستکاری نمی‌کنند، بلکه دلیل آن، فشار وارد شده از سوی مدیران عامل است. مدیران عاملی که قصد مدیریت سود دارند ولی آن را انجام ندادند نسبت به آن‌هایی که مدیریت سود انجام داده‌اند با اعمال قدرت، فشار بیشتری بر مدیر مالی وارد می‌کنند (فنگ و همکاران^{۲۸}، ۲۰۱۱؛ ۲۲). مدیران مالی از نظر سازمانی تابع دستورات مدیران عامل هستند و از این رو در برابر فشار مدیرعامل، جهت دستکاری گزارش‌های حسابداری، آسیب‌پذیر هستند (فریدمن^{۲۹}، ۲۰۱۴؛ ۱۱۸). مدیران مالی، زمانی که مدیرعامل برای انجام کاری به آنان دستور می‌دهد بیشتر احتمال دارد که، دست به کارهای غیراخلاقی یا غیرقانونی بزنند (اسمیت و همکاران^{۳۰}، ۲۰۰۷؛ ۶۵۵). مدیرانی که توسط مدیرعامل فعلی منصوب می‌شوند، احتمالاً دیدگاه‌های مشابهی با مدیرعامل فعلی دارند و تحت فشار قرار می‌گیرند و در مقابل، مدیران مالی که قبل از انتصاب مدیرعامل فعلی، استخدام شده‌اند؛ به دلیل انتصاب آن‌ها در دوره تصدی مدیرعامل قبلی، کمتر تحت نفوذ و فشار مدیرعامل فعلی قرار می‌گیرند (هویتاش و مکرچیان، ۲۰۲۱؛ ۱۴). مدیران عاملی که نفوذ سازمانی بیشتری بر مدیر مالی دارند توانایی کسب پاداش

بیشتری را از طریق گزارشگری مالی غیرمنصفانه دارند. همچنین نفوذ مدیرعامل شرکت بر مدیر مالی یک عامل مهم احتمالی در سوگیری صورتهای مالی و گرفتن پاداش بیشتر است (هیتر^{۳۱}، ۲۰۱۶؛ ۴۰). ادبیات پژوهش نشان می‌دهد ۹۱٪ از مدیران مالی شرکتهای سهامی تأیید کرده‌اند که یکی از مهم‌ترین دلایل مدیریت سود توسط مدیران مالی، فشار سازمانی از جانب مدیرعامل است (دیچو و همکاران^{۳۲}، ۲۰۱۳؛ ۲۶).

کلیتون و ون استادن^{۳۳} (۲۰۱۵؛ ۳۷۲) نشان دادند فشارهای اجتماعی، اتخاذ تصمیم‌های غیراخلاقی را در حسابداران افزایش می‌دهد و هر چه فضای سازمان اخلاقی‌تر باشد، تعهد آنها بیشتر خواهد شد و حسابداران کمتر تحت فشارهای اجتماعی قرار می‌گیرند. فلوراکیس و سایانانی^{۳۴} (۲۰۲۱؛ ۲) به این نتیجه رسیدند که شرکتهایی که مدیران مالی آنها در برابر فشارهای مدیران عامل مقاومت می‌کنند نسبت به شرکتهایی که مدیران مالی آنها مقاومت نمی‌کنند، به احتمال کمتری درگیر مدیریت سود می‌شوند. تسونوگایا و همکاران^{۳۵} (۲۰۱۷؛ ۱۷) نشان دادند که فشار اطاعت می‌تواند حتی قضاوت حسابرسان را تحت تأثیر قرار دهد، درحالی‌که فشار انطباق تأثیر معنی‌داری ندارد. مدل پنج عاملی شخصیت نشان می‌دهد که با افزایش تعهد عاطفی و هنجاری و خصوصیات مردانه می‌تواند کارایی و اثربخشی حسابرسی را افزایش دهد.

فشار انطباق نسبت به فشار اطاعت در تصمیم‌گیری تأثیر کمتری دارد (لرد و دیوررت^{۳۶}، ۲۰۰۱؛ ۱۸). اکثر افرادی که در برابر فشار همکاران تسلیم می‌شوند، می‌خواهند در گروه اجتماعی همکاران پذیرفته شوند (می‌نا، ۲۰۱۵؛ ۸). اگر شخصی تحت فشار همکاران قرار بگیرد، ممکن است بتواند از همکاران فاصله گرفته و استقلال خود را حفظ نماید در حالی که احتمالاً نمی‌تواند استقلال خود را برای گزارشگری به مافوق حفظ نماید. در بسیاری از شرایط، فردی که تحت فشار ناعادلانه‌ای از همکاران قرار دارد، این امکان را دارد که رفتار نادرست را به یک فرد مافوق گزارش نماید (برینک و همکاران، ۲۰۱۵؛ ۹). افرادی که با فشارهای اجتماعی روبرو هستند همیشه از دستور مافوق پیروی نمی‌کنند بلکه ممکن است به آن دستور، پاسخ عکس دهند (محمودی و سوپری یادی^{۳۷}، ۲۰۱۹؛ ۷۵). مدیران عامل و مدیران مالی هر دو ممکن است در روش‌های گزارشگری برای ارائه سود غیرواقعی، انگیزه‌های مالی بسیار زیاد داشته باشند؛ اما مدیران مالی نسبت به مدیران عامل پس از انجام دستکاری سود احتمالاً با مسائلی همچون از دست دادن شهرت، جایگاه سازمانی و پیامدهای قانونی مواجه می‌شوند. دلیل این موضوع این است که مدیران مالی برعکس مدیران عامل نمی‌توانند ادعا کنند که از مسائل مالی بی‌اطلاع هستند یا درک کافی در این زمینه نداشته‌اند (لثونی و لیو^{۳۸}، ۲۰۱۰).

رویدادها و بحران‌های مالی جهانی اخیر، نیاز بنگاه‌های اقتصادی را برای تمرکز بر روی مدیریت ریسک چندین برابر کرده و بر اهمیت مؤثر مدیریت ریسک تأکید داشته‌است. همچنین حاکمیت شرکتی نیز بر اجرای مدیریت ریسک تأکید داشته‌است. عدم موفقیت مکانیزم‌های

حاکمیت شرکتی در نگاه‌ها به دلیل عدم موفقیت در اجرای مدیریت ریسک و به روز نبودن سیستم‌های مدیریت ریسک بوده که نهایتاً منجر به شکست برخی از نگاه‌های اقتصادی گردیده است (سولومون^{۳۹}، ۲۰۱۳؛ ۳۲). جلیلونند و همکاران (۱۳۹۸) به نقل از ریچتر^{۴۰} (۲۰۱۴) این‌گونه اظهار نظر نمودند که همه سازمان‌ها برای دستیابی به اهداف خود به شناسایی مدیریت ریسک نیازمندند.

مدیریت ریسک سازمانی، رویکردی یکپارچه برای مدیریت ریسک‌های موجود در یک سازمان است و به دنبال مؤثرترین راه‌های مقابله با انواع ریسک‌ها است (وو و همکاران^{۴۱}، ۲۰۱۵؛ ۱). مدیریت ریسک سازمانی یک تکنیک ضروری و اساسی است که برای مدیریت طیف وسیعی از ریسک‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. مدیریت ریسک بیانگر میزان پذیرش ریسک و تمهیدات لازم و منطقی جهت اطمینان شرکت، از دستیابی به اهداف سازمانی خود می‌باشد (کاشیف شاد و ون‌لی^{۴۲}، ۲۰۱۵؛ ۲). انواع استراتژی که برای پیشگیری از کاهش آثار زیانبار طیف وسیعی از ریسک‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد عبارت‌اند از: اجتناب از ریسک، انتقال ریسک به دیگران، پذیرش قسمتی از ریسک و پذیرش تمامی یک ریسک و پیامدهای خاص آن. انتخاب هریک یا تعدادی از این استراتژی‌ها توسط نگاه‌های اقتصادی بستگی به عواملی همچون سطح ریسک-پذیری و یا ریسک‌گریزی و میزان تمایل به پذیرش ریسک سازمانی دارد (کمیته حمایت از سازمان‌های کمیسیون تردوی^{۴۳}، ۲۰۱۸). تمایل به پذیرش ریسک، سطحی از پذیرش ریسک است که سازمان برای خلق ارزش تمایل به پذیرفتن آن دارد و میزان آن توسط هیأت مدیره تعیین می‌شود (کی پی ام جی^{۴۴}، ۲۰۰۸؛ ۳). تمایل به پذیرش ریسک نقش مهمی در حمایت از طراحی استراتژی سازمان و دستیابی به اهداف مورد انتظار دارد (اپیتیمین^{۴۵}، ۲۰۱۳؛ ۳۳۱). با توجه به میزان ریسک کلی که شرکت تمایل به پذیرش یا حفظ آن دارد، دستورالعمل‌ها و رویه‌های تمایل به پذیرش ریسک می‌توانند محدوده‌ای از سطح حسابداری محافظه‌کارانه تا جسورانه را در برگیرند. در سطح محافظه‌کارانه، اولویت شرکت برای دستیابی به اهداف عملیاتی، اجتناب از ریسک و مقابله با آن است. در حالی که در سطح جسورانه، اولویت شرکت برای دستیابی به اهداف عملیاتی تمایل به ریسک و پذیرش ریسک است. به‌طورکلی تمایل به پذیرش محافظه‌کارانه به‌عنوان ریسک‌گریزی و تمایل به پذیرش جسورانه به‌عنوان ریسک‌پذیری طبقه‌بندی گردیده‌است (رتینبرگ و مارتینز، ۲۰۱۲؛ ۱). انگیزه‌هایی که منجر به ریسک‌پذیری اقتصادی بیشتر می‌شود می‌تواند مدیران را به سمت انجام رفتارهای فرصت‌طلبانه ترغیب کند که یکی از این موارد، گزارشگری مالی جسورانه می‌باشد (فرانک و همکاران^{۴۶}، ۲۰۱۸).

پیوند بین مدیریت ریسک و روند گزارشگری مالی برای نگاه دارای اهمیت است، زیرا گزارش‌های مالی وضعیت مالی یک شرکت را با ریسک‌های آن با در نظر گرفتن مدیریت ریسک، به‌طور مناسب نشان می‌دهد (کوهن و همکاران^{۴۷}، ۲۰۱۷؛ ۳). سازمان‌ها با تمایل به پذیرش

ریسک بالا، احتمالاً خواستار دستیابی به اهداف جسورانه در گزارشگری مالی بوده و همچنین گرایش به پذیرش ریسک بالاتری برای رسیدن به اهداف خود دارند. تمایل به پذیرش ریسک، فشارهای بیشتری را بر مدیریت و کارکنان امور مالی برای تحقق اهداف گزارشگری مالی جسورانه وارد می‌کند (فری و همکاران^{۴۸}، ۲۰۰۷؛ ۲۰). رفتارهای ریسک‌پذیر از الزامات و ضروریات یک مدیر می‌باشد. تمایل مدیران به ریسک، نشان از وجود فرصت‌های سودآور در بازار داشته و یک نیرو و محرک اساسی برای رشد و عملکرد شرکت محسوب می‌گردد (یونگ و چن^{۴۹}، ۲۰۱۸؛ ۲). نتایج پژوهش برینک و همکاران (۲۰۱۸)، نشان دادند هنگامی که استراتژی سازمان تمایل به پذیرش ریسک جسورانه باشد، مدیران مالی در صورت وجود فشار اطاعت و انطباق، تمایل بیشتری به گزارشگری مالی جسورانه دارند. اگر استراتژی شرکت تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه باشد، مدیران مالی برای رعایت اصل محافظه‌کاری، تمایل کمتری به گزارشگری مالی جسورانه دارند. فشار اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک سازمانی باهم در تعامل هستند و بر گزارشگری مالی تأثیر دارند. همان‌طور که پیش‌بینی می‌شود، هنگامی که تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه است، حسابداران بیشتر تحت فشار اطاعت قرار دارند و در چنین شرایطی، فشار اطاعت از مافوق احتمالاً بیشتر از فشار انطباق از همکاران، به گزارشگری مالی جسورانه منجر می‌گردد. در شرایط تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه، با وارد کردن فشار اطاعت، تصمیمات گزارشگری نادرست به‌طور قابل توجهی افزایش می‌یابد. بنابراین، به نظر می‌رسد تمایل به پذیرش ریسک سازمانی زمینه را برای چگونگی تأثیر فشارهای اجتماعی بر تصمیمات نادرست گزارشگری مالی ایجاد کند.

فرضیه‌های پژوهش

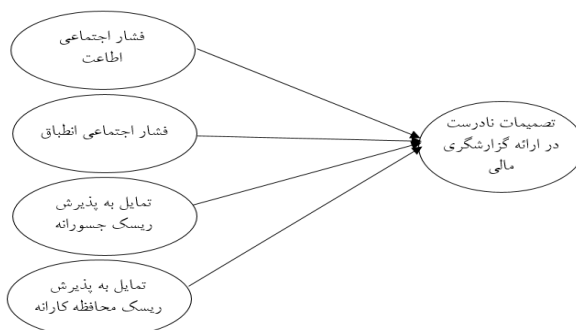
با توجه به مطالب ارائه‌شده در بخش‌های مقدمه و مبانی نظری، چهار فرضیه به شرح زیر مطرح و مورد سنجش قرار گرفته است:

فرضیه اول: فشار اجتماعی اطاعت بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه دوم: فشار اجتماعی انطباق بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه سوم: تمایل به پذیرش ریسک سازمانی جسورانه بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه چهارم: تمایل به پذیرش ریسک سازمانی محافظه‌کارانه بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر منفی و معنی‌داری دارد.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

۳- روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش پژوهش، توصیفی - پیمایشی است و اطلاعات مورد نیاز این پژوهش در سال ۱۴۰۰ جمع‌آوری شده‌است. برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به ادبیات این پژوهش و مباحث نظری مرتبط با موضوع از روش مطالعات کتابخانه‌ای و جهت جمع‌آوری داده‌ها جهت آزمون فرضیات از روش میدانی استفاده شده‌است. در این پژوهش به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از سناریوهایی استاندارد در قالب پرسشنامه استفاده شده است که برگرفته از پژوهش‌های برینک و همکاران (۲۰۱۸) و بی‌شاپ و همکاران (۲۰۱۷) است. ابتدا روایی سناریوها و پرسشنامه‌ها توسط اساتید راهنما و مشاور و تنی چند از خبرگان حرفه حسابداری مورد بررسی قرار گرفت و بومی‌سازی گردید. سپس تعداد ۳۰ پرسشنامه جهت آزمون پایایی با بکارگیری ضریب آلفای کرونباخ در نمونه اولیه توزیع گردید که مطابق با نتایج، آلفای کرونباخ در این پژوهش بیشتر از ۰/۷ می‌باشد که حاکی از پایایی پرسشنامه می‌باشد. نمره‌گذاری کلیه پرسشنامه‌ها براساس طیف لیکرت صورت گرفته است. سناریوهای تدوین شده در قالب پرسش نامه شامل سه بخش است. در بخش نخست ابتدا توضیحی مختصر درباره موضوع پژوهش و متغیرهای کلیدی پژوهش داده شده است. در بخش دوم سوالات دموگرافیک و سپس در بخش سوم پرسشنامه، دو سناریو استاندارد مطرح گردیده است. جامعه آماری پژوهش، مدیران مالی و روسای حسابداری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس در مقطع مورد بررسی ۳۷۰ شرکت بود که در هر شرکت مدیر مالی و رئیس حسابداری به عنوان پاسخ دهنده تعیین شد که جمعا ۷۴۰ نفر به عنوان جامعه آماری پژوهش در نظر گرفته شد. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران به شرح رابطه زیر استفاده گردید:

$$n = \frac{Nz^2pq}{Nd^2 + z^2pq}$$

در رابطه فوق:

$N =$ حجم جامعه؛ $Z = 1/96$ ؛ $p = q = 0/5$ و $d =$ خطای برآورد نمونه که برابر با $0/05$ است. با توجه به رابطه فوق، تعداد نمونه آماری ۲۵۳ نفر می‌باشد و نمونه به صورت نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شد. برای افزایش اعتبار پژوهش، تعداد پرسشنامه‌های ارسال شده ۵۰ درصد بیشتر یعنی ۳۸۰ پرسشنامه بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس توزیع گردید که در نهایت تعداد ۲۷۱ پرسشنامه صحیح و قابل استفاده جهت تحلیل‌های آماری دریافت گردید. برای این فرآیند، ابتدا لیست شرکت‌های بورسی از سازمان بورس اوراق بهادار دریافت گردید و سپس پرسشنامه‌ها جهت فرآیند تکمیل، برای مدیران مالی و روسای حسابداری شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران که در برگیرنده حجم نمونه پژوهش بوده‌اند ارسال گردیده است. به دلیل پراکندگی جغرافیایی حجم نمونه آماری پژوهش، برای توزیع پرسشنامه با ارسال نسخه فیزیکی از طریق پست به آدرس شرکت‌ها، نسخه الکترونیکی پرسشنامه نیز در گوگل فرم طراحی و لینک مربوطه از طریق فضای مجازی و به خصوص پست الکترونیکی برای پاسخ‌دهندگان ارسال گردیده است. آدرس شرکت‌های بورسی هدف، جهت ارسال و تکمیل پرسشنامه از طریق سایت شرکت‌ها، استخراج گردیده است. جهت آزادی عمل پاسخگویان، پرسشنامه‌های ارسال بدون قید نام پاسخ دهنده و نام شرکت ارسال شده بود تا پاسخ‌دهنده بتواند با آزادی کامل خود را در موقعیت فرضی سناریوها قرار داده و واقعیت‌های موجود را بیان نماید. برای آزمون فرضیه‌ها و مدل پژوهش ابتدا داده‌های بدست آمده از پرسشنامه‌های توزیع شده با استفاده از روش‌های آمار توصیفی تجزیه و تحلیل گردید و سپس در بخش آمار استنباطی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، داده‌ها با استفاده از رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری و با استفاده از نرم‌افزار PLS Smart مورد تجزیه و تحلیل و آزمون قرار گرفته است.

متغیرها

متغیرهای این پژوهش شامل متغیرهای وابسته و مستقل است که در ادامه به توصیف آنها پرداخته می‌شود.

متغیر وابسته

تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی: متغیر وابسته پژوهش حاضر، تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی است. برای اندازه‌گیری این متغیر از پرسشنامه و سناریو مقاله بی‌شاپ و همکاران (۲۰۱۷) استفاده گردیده است. جهت انجام این پژوهش سناریویی به شکل زیر مطرح گردیده است، یکی از نزدیک‌ترین رقبای شرکت تولیدکننده ملزومات شبکه انتقال و توزیع برق، محصولی مشابه را تولید و عرضه می‌کند که از نظر فناوری برتر بوده و از نظر قیمت، ارزان‌تر از محصول شرکت فرضی مورد مطالعه است. محصول شرکت رقیب به احتمال زیاد باعث

کاهش تقاضا و قیمت فروش کالای شرکت مورد پژوهش خواهد شد. مدیر مالی تصمیم می‌گیرد برای ارزیابی موجودی کالای شرکت تعدیلاتی در حساب‌ها انجام دهد و از خالص ارزش فروش برای اندازه‌گیری آن استفاده نماید. براساس ارزیابی اولیه، مدیر مالی به‌طور آزمایشی پیشنهاد می‌کند که موجودی کالا تا مبلغ دو میلیارد ریال کاهش یابد تا خالص ارزش فروش به ۱۸۶ میلیارد ریال برسد (تعدیل ۱٪ ارزش موجودی). پیشنهاد دو میلیارد ریال تعدیلات، تقریباً ۳/۶ درصد از درآمد قبل از کسر مالیات، ۰/۳ درصد از فروش و ۰/۳۶ درصد از کل دارایی‌ها است. اگر تعدیلات مدیر مالی به‌طور کامل انجام شود، سود هر سهم قبل از کسر مالیات از ۱۱۰۰۰ ریال به ۱۰۶۰۰ ریال کاهش می‌یابد. سؤالی که مطرح شد این است که: چقدر احتمال می‌دهید تعدیلات حسابداری موجودی کالا به مبلغ دو میلیارد ریال (موجودی کالا تا مبلغ دو میلیارد ریال کاهش یابد) و سود هر سهم قبل از کسر مالیات را ۱۰۶۰۰ ریال ثبت شود؟ برای پاسخ به این سؤال از طیف لیکرت پنج گزینه‌ای با نقاط انتهایی ۱ = خیلی بعید است و ۵ = خیلی محتمل است، استفاده شده است. پاسخ بالاتر نشان‌دهنده تعدیلات حسابداری موجودی کالا به عدد کوچک‌تر یعنی تعدیلات دو میلیارد ریال، سود هر سهم ۱۰۶۰۰ ریال است. ثبت تعدیلات حسابداری موجودی کالا به عدد کوچک‌تر نوعی اعمال سیاست جسورانه در تهیه صورت‌های مالی است که باعث افزایش سود می‌شود.

متغیرهای مستقل

فشار اجتماعی: فشار اجتماعی از دو دیدگاه فشار اطاعت و فشار انطباق مورد بررسی قرار گرفت. برای اندازه‌گیری این متغیر از پرسشنامه مقاله برینک و همکاران (۲۰۱۸) و بی شاپ و همکاران (۲۰۱۷) استفاده گردید. برای پاسخ به سؤال‌ها از طیف لیکرت پنج گزینه‌ای با نقاط انتهایی ۱ = خیلی بعید است و ۵ = خیلی محتمل است، استفاده شده است. در سؤال‌های مربوط به فشار اطاعت و انطباق، پاسخ بالاتر نشان‌دهنده فشار اطاعت و انطباق است.

تمایل به پذیرش ریسک: تمایل به پذیرش ریسک از دو دیدگاه تمایل به پذیرش ریسک جسورانه و محافظه‌کارانه مورد بررسی قرار گرفت. برای اندازه‌گیری این متغیر از پرسشنامه مقاله برینک و همکاران (۲۰۱۸) استفاده گردید. شرکت‌کنندگان درک خود را از تمایل به پذیرش ریسک جسورانه و محافظه‌کارانه با توجه به سناریو و پرسشنامه مطرح‌شده، در طیف لیکرت پنج گزینه‌ای با نقاط نقاط انتهایی ۱ = خیلی بعید است و ۵ = خیلی محتمل نشان می‌دهند. پاسخ بالاتر نشان‌دهنده تمایل به پذیرش ریسک جسورانه است و پاسخ پایین‌تر نشان‌دهنده تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه است.

۴- یافته‌ها

۴-۱. جمعیت شناختی

اطلاعات جمعیت شناختی پژوهش در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): جمعیت شناختی پژوهش

متغیر	فراوانی	درصد	متغیر	فراوانی	درصد
تحصیلات:					
زن	۴۹	۱۸	کارشناسی	۲۲	۸
مرد	۲۲۲	۸۲	کارشناسی ارشد	۱۱۶	۴۳
			دانشجوی دکتری	۶۹	۲۵
			دکتری	۶۴	۲۴
جمع	۲۷۱	۱۰۰	جمع	۲۷۱	۱۰۰
سن:					
زیر ۲۵ سال	۱۱	۴	زیر ۵ سال	۲۵	۹
۲۵ تا ۳۵ سال	۳۵	۱۳	۵ تا ۱۰ سال	۴	۱
۳۶ تا ۴۵ سال	۱۲۵	۴۶	۱۱ تا ۱۵ سال	۹۲	۳۴
بالای ۴۵ سال	۱۰۰	۳۷	بالای ۱۵ سال	۱۵۰	۵۶
جمع	۲۷۱	۱۰۰	جمع	۲۷۱	۱۰۰

نتایج نشان می‌دهد که ۸۲٪ پاسخ‌دهندگان مرد و ۱۸٪ زن هستند. پاسخ‌دهندگان، ۴٪ زیر ۲۵ سال، ۱۳٪ بین ۲۵ تا ۳۵ سال، ۴۶٪ بین ۳۶ تا ۴۵ سال و ۳۷٪ بالای ۴۵ سال سن دارند. سطح تحصیلات ۸٪ کارشناسی، ۴۳٪ کارشناسی ارشد، ۲۵٪ دانشجوی دکتری و ۲۴٪ دکتری می‌باشد. ۹٪ زیر ۵ سال، ۱٪ بین ۵ تا ۱۰ سال، ۳۴٪ بین ۱۱ تا ۱۵ سال و ۵۶٪ بالای ۱۵ سال سابقه کار دارند.

۴-۲. آمار توصیفی متغیرهای اصلی

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	دامنه
تمایل به پذیرش ریسک جسورانه	۲/۹۱۵	۱/۱۷	۱	۵	۱ تا ۵
تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه	۲/۹۲۲	۱/۰۵	۱	۵	۱ تا ۵
فشار اجتماعی انطباق	۳/۲۳۰	۱/۱۲	۱	۵	۱ تا ۵
فشار اجتماعی اطاعت	۲/۵۲۶	۰/۸۷۹	۱	۴/۱۷	۱ تا ۵
تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی	۳/۱۷۳	۱/۱۵	۱	۵	۱ تا ۵

نتایج نشان می‌دهند که متغیرهای فشار اجتماعی انطباق و تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی میانگین بالاتری نسبت به میانگین دامنه یعنی (۳) دارند ولی میانگین متغیرهای تمایل به پذیرش ریسک جسورانه، تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه، فشار اجتماعی اطاعت پایین‌تر از میانگین دامنه است. از بین این متغیرها فشار اجتماعی اطاعت دارای کمترین میانگین (۲/۵۲۶) و فشار اجتماعی انطباق دارای بیشترین میانگین (۳/۲۳۰) است. متغیر تمایل به پذیرش

ریسک جسورانه دارای بیشترین انحراف معیار (۱/۱۷) و فشار اجتماعی اطاعت دارای کمترین انحراف معیار (۰/۸۷۹) است.

۳-۴. مدل‌های اندازه‌گیری

جهت بررسی مدل پژوهش از سه معیار پایایی^{۵۰}، روایی همگرا^{۵۱} و روایی واگرا^{۵۲} استفاده شده است. پایایی سازه‌ها از طریق آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی^{۵۳} هر یک از سازه‌ها و بارهای عاملی هر یک از گویه‌ها بررسی شده است (فرنل و لاکر، ۱۹۸۱).

جدول (۳): آزمون پایایی و روایی ابزارهای اندازه‌گیری

متغیرها	آماره‌ها		
	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	AVE
تمایل به پذیرش ریسک جسورانه	۰/۸۴	۰/۹۲	۰/۸۶
تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه	۰/۸۲	۰/۹۱	۰/۸۴
فشار اجتماعی انطباق	۰/۸۲	۰/۸۸	۰/۶۶
فشار اجتماعی اطاعت	۰/۸۴	۰/۸۷	۰/۵۵
تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی	۰/۷۳	۰/۸۶	۰/۷۶

سطح قابل قبول برای آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی، ۰/۷ و بالاتر است. مقادیر به دست آمده برای این شاخص‌ها در جدول (۳) حاکی از پایایی قابل قبول ابزارهای اندازه‌گیری است.

۳-۴-۱. بارهای عاملی

جدول (۴) بارهای عاملی مربوط به گویه‌های متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. بار عاملی مقدار عددی است که میزان شدت رابطه میان یک متغیر پنهان و متغیر آشکار مربوطه را طی فرآیند تحلیل مسیر مشخص می‌کند. بارهای عاملی مساوی و بزرگ‌تر از ۰/۴ برای هر گویه پرسشی است که در پرسشنامه مطرح می‌شود و با استفاده از آن می‌توان مقدار متغیر را بدست آورد (دالت بر ساختار خوب دارند).

جدول (۴): بارهای عاملی گویه‌های ابزارهای اندازه‌گیری

فشار اجتماعی اطاعت (OP)	فشار اجتماعی انطباق (CP)	ریسک جسورانه (AR)	ریسک محافظه‌کارانه (CR)	فشار اجتماعی اطاعت (FRD)
گویه بار عاملی گویه	گویه بار عاملی گویه	گویه بار عاملی گویه	گویه بار عاملی گویه	گویه بار عاملی گویه
۰/۹۲ OP _۱	۰/۹۱ CP _۱	۰/۹۲ AR _۱	۰/۹۶ CR _۱	۰/۹۶ FRD _۱
۰/۵۸ OP _۲	۰/۸۵ CP _۲	۰/۹۳ AR _۲	۰/۸۶ CR _۲	۰/۷۷ FRD _۲
۰/۵۹ OP _۳	۰/۵۶ CP _۳			
۰/۸۰ OP _۴	۰/۸۶ CP _۴			
۰/۶۶ OP _۵				
۰/۸۰ OP _۶				

همان‌طور که مشاهده می‌شود بارهای عاملی همه گویه‌ها در جدول (۴) از ۰/۴ بالاتر است و این نشان می‌دهد که گویه‌ها مناسب هستند.

۴-۳-۲. روایی همگرایی و واگرایی

برای بررسی روایی همگرا، از شاخص میانگین واریانس استخراج شده^{۵۴}، استفاده شد. مقدار میانگین واریانس استخراج شده باید ۰/۵ و بالاتر باشد (چن^{۵۵}، ۱۹۹۸)، به این معنی که سازه مورد نظر ۵۰٪ یا بیشتر، واریانس شاخص‌های خود را تبیین می‌کند. این مقادیر در جدول (۳) آورده شده‌اند که مبین واریانس تبیین شده کافی ابزارهای اندازه‌گیری هستند. همچنین برای بررسی روایی واگرایی سازه‌ها، جذر میانگین واریانس استخراج شده هر متغیر باید از همبستگی آن متغیر با دیگر متغیرها بیشتر باشد (فرنل و لاکر، ۱۹۸۱). به این معنی که همبستگی هر متغیر پنهان و شاخص‌های متغیرهای آشکار آن باید بیشتر از همبستگی آن متغیر با دیگر متغیرها باشد.

جدول (۵) ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش و جذر AVE

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱- تمایل به پذیرش ریسک جسورانه	۰/۹۲				
۲- تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه	۰/۰۵۱	۰/۹۱			
۳- فشار اجتماعی انطباق	۰/۱۰۴	۰/۲۲۳**	۰/۸۱		
۴- فشار اجتماعی اطاعت	-۰/۰۳۴	-۰/۲۵۲**	-۰/۰۸۹	۰/۷۴	
۵- تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی	۰/۱۴۱*	-۰/۲۳۲**	-۰/۳۱۰**	۰/۳۹۲**	۰/۸۷

* $p < 0.05$ ، ** $p < 0.01$

جذر میانگین واریانس استخراج شده در انتهای هر ردیف در جدول (۵) آورده شده است. مشاهده می‌شود مقادیر مربوط به هر متغیر از همبستگی هر متغیر با دیگر متغیرها بیشتر است و این نشان‌دهنده روایی واگرایی قابل قبول ابزارهای اندازه‌گیری است.

۴-۴. بررسی نرمال بودن متغیرها

برای بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف^{۵۶} استفاده شده است. بر این اساس، اگر ارزش P از مقدار ۰/۰۵ کمتر باشد، فرض نرمال بودن متغیرها رد می‌شود و اگر ارزش P از مقدار ۰/۰۵ بیشتر باشد، فرض نرمال بودن متغیرها پذیرفته می‌شود.

جدول (۶): آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

متغیرها	آماره آزمون	ارزش P	نتیجه
تمایل به پذیرش ریسک جسورانه	۰/۱۷۳	۰/۰۰۰	غیرنرمال
تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه	۰/۱۵۹	۰/۰۰۰	غیرنرمال
فشار اجتماعی انطباق	۰/۱۶۳	۰/۰۰۰	غیرنرمال
فشار اجتماعی اطاعت	۰/۰۹۰	۰/۰۰۰	غیرنرمال
تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی	۰/۱۱۰	۰/۰۰۰	غیرنرمال

نتایج جدول (۶) نشان می‌دهد که ارزش P برای تمام متغیرهای پژوهش از مقدار ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین تمام متغیرهای پژوهش توزیع غیرنرمال دارند.

۴-۵. برازش مدل کلی

برای برازش مدل از شاخص‌های پایایی ترکیبی، میانگین واریانس استخراج شده، ضریب تعیین R^2 و آماره Q^2 استفاده شده است. ضریب تعیین (R^2) نشان می‌دهد چند درصد از تغییرات متغیر وابسته ناشی از متغیرهای مستقل است.

جدول ۷: مقادیر Q^2 و R^2

آماره‌ها		متغیرها
Q^2	R^2	تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی
۰/۲۵	۰/۳۸	

مقادیر مربوط به Q^2 و R^2 در جدول (۷) آورده شده است. مقادیر ضریب تعیین (R^2)، نشان می‌دهند که ۳۸٪ از تغییرات تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی توسط متغیرهای توضیحی در مدل پژوهش تبیین می‌شوند. آماره Q^2 نیز برای تصمیمات گزارشگری مالی ۰/۲۵ است، چون مقادیر Q^2 بیشتر از صفر می‌باشند، نشان از توانایی کل مدل برای پیش‌بینی ارتباط متغیرها است. در نتیجه، بر اساس شاخص‌های ارائه شده، مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است.

۴-۶. آزمون فرضیه‌ها

بررسی ارتباط متغیرها در PLS از طریق ضرایب مسیر (β) انجام می‌گیرد و به منظور بررسی معنی‌داری بودن ضرایب مسیرها از آماره t استفاده می‌شود. اگر آماره t خارج از بازه $\pm 1/96$ باشد، ضریب مسیر در سطح ۰/۰۵ و اگر آماره t خارج از بازه $\pm 2/58$ باشد، ضریب مسیر در سطح ۰/۰۱ معنی‌داری است.

نتایج آزمون فرضیات اول تا چهارم این پژوهش در جدول (۸) ارائه شده است:

جدول ۸: نتایج آزمون فرضیه‌های یک تا چهار پژوهش

فرضیه	روابط علی بین متغیرهای پژوهش	ضریب مسیر (β)	مقدار آماره t	نتیجه
اول	فشار اجتماعی اطاعت و تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی	۰/۳۸	۹/۴۱	تأیید
دوم	فشار اجتماعی انطباق و تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی	-۰/۳۴	۷/۱۸	رد
سوم	تمایل به پذیرش ریسک سازمانی جسورانه و تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی	۰/۲۳	۴/۵۵	تأیید
چهارم	تمایل به پذیرش ریسک سازمانی محافظه‌کارانه و تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی	-۰/۰۹	۲/۰۷	تأیید

فرضیه اول نشان می‌دهد فشار اجتماعی اطاعت به میزان ۰/۳۸ بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر مثبت دارد و با توجه به این که مقدار آماره t خارج از بازه $\pm 2/58$ قرار دارد ($t=9/41$)، این ضریب مسیر در سطح ۰/۰۱ معنی‌داری است و در نتیجه این فرضیه با اطمینان ۹۹٪ تأیید می‌شود. این رابطه حاکی از آن است هر چه فشار اجتماعی اطاعت بیشتر باشد، تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی نیز بیشتر می‌شود.

فرضیه دوم نشان می‌دهد فشار اجتماعی انطباق به میزان ۰/۳۴ بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر منفی دارد و با توجه به این‌که مقدار آماره t خارج از بازه $\pm ۲/۵۸$ قرار دارد ($t=۷/۱۸$)، این ضریب مسیر در سطح ۰/۰۱ معنی‌داری است و در نتیجه این فرضیه با اطمینان ۹۹٪ رد می‌شود. این رابطه بیانگر آن است هر چه فشار اجتماعی انطباق بیشتر باشد، تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی کاهش می‌یابد.

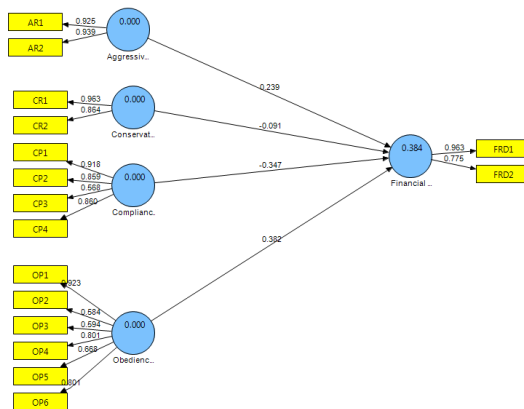
فرضیه سوم نشان می‌دهد تمایل به پذیرش ریسک سازمانی جسورانه به میزان ۰/۲۳ بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر مثبت دارد و با توجه به این‌که مقدار آماره t خارج از بازه $\pm ۲/۵۸$ قرار دارد ($t= ۴/۵۵$)، این ضریب مسیر در سطح ۰/۰۱ معنی‌داری است و در نتیجه این فرضیه با اطمینان ۹۹٪ تأیید می‌شود. این رابطه حاکی از آن است هر چه تمایل به پذیرش ریسک سازمانی جسورانه بیشتر باشد، تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی نیز بیشتر می‌شود.

فرضیه چهارم نشان می‌دهد تمایل به پذیرش ریسک سازمانی محافظه‌کارانه به میزان ۰/۰۹ بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر منفی دارد، ولی با توجه به این‌که مقدار آماره t خارج از بازه $\pm ۱/۹۶$ قرار دارد ($t=۲/۰۷$)، این ضریب مسیر در سطح ۰/۰۵ معنی‌داری است و لذا این فرضیه با اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌شود. این رابطه حاکی از آن است هر چه تمایل به پذیرش ریسک سازمانی محافظه‌کارانه بیشتر باشد، تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی کاهش می‌یابد.

۴-۷. مدل نهایی

شکل (۲) مدل بررسی شده در این پژوهش و نتایج آزمون فرضیه‌ها را به‌طور خلاصه نشان

می‌دهد.

شکل ۲: مدل ساختاری آزمون شده

۵- بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس تئوری اطلاعات، اطلاعات حسابداری یک کالای ارزشمند اقتصادی است و دارای بار و محتوای اطلاعاتی بوده و در تصمیم‌گیری مؤثر است. گزارش‌های مالی یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی در بازار سرمایه محسوب می‌شوند و استفاده‌کنندگان از این گزارش‌ها اهمیت زیادی بر محتوای اطلاعاتی آن‌ها قائل هستند، زیرا بسیاری از تصمیم‌های خود را بر اساس این گزارش‌ها اتخاذ می‌کنند. مطابق با تئوری تصمیم‌گیری، افراد در تصمیم‌گیری گزینه‌ای را انتخاب می‌کنند که بالاترین مطلوبیت مورد انتظار را داشته باشد. مطابق با تئوری اطاعت، فشار مدیرعامل بر مدیر مالی یک عامل مهم در دستکاری گزارشگری مالی است و محرکی برای تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی است.

نتایج آزمون فرضیه اول نشان داد که فشار اجتماعی اطاعت بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. این رابطه حاکی از آن است هر چه فشار اجتماعی اطاعت بیشتر باشد، تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی نیز بیشتر می‌شود. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که فشار اطاعت باعث گردیده که مدیر مالی تعدیلات کاهش ارزش موجودی مواد و کالا را در حساب‌ها نشان دهد. ثبت تعدیلات ارزش موجودی کالا توسط مدیر مالی به عددی کوچک‌تر، نوعی سیاست جسورانه در تهیه صورت‌های مالی است چون هزینه‌های کمتری را در حساب‌ها نشان داده و نهایتاً باعث افزایش سود گردیده است. نتایج فرضیه اول این پژوهش، با نتایج پژوهش‌های محمودی و سویری یادی (۲۰۱۹)، برینک و همکاران (۲۰۱۸)، بی شاپ و همکاران (۲۰۱۷) و کلیتون و ون استادن (۲۰۱۵) و تئوری اطاعت هم‌خوانی دارد. مطابق با تئوری نمایندگی کلاسیک، اکثر افراد به دلیل انگیزه و فشار، مجبور به ارائه گزارشگری مالی نادرست و متقلبانه می‌شوند ولی نتایج آزمون فرضیه دوم نشان داد که فشار اجتماعی انطباق بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر منفی و معنی‌داری دارد. این رابطه بیانگر آن است هر چه فشار اجتماعی انطباق بیشتر باشد، تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی کاهش می‌یابد. این نتایج نشان داد که فشار وارد شده از سوی همکاران به مدیر مالی، منجر به ارائه گزارشگری مالی نادرست نگردیده است؛ و این امکان وجود دارد که اگر مدیر مالی تحت فشار همکاران قرار بگیرد، ممکن است بتواند استقلال خود را در ارائه گزارشگری مالی منصفانه حفظ نماید. ممکن است عوامل دیگری همچون در نظر گرفتن اخلاق، انصاف، ترس از خدشه دار شدن شهرت، احتمال بروز دعاوی قضایی، از دست دادن موقعیت اجتماعی و اقتصادی بر مدیر مالی اثر گذاشته و در این موارد اخلاقی عمل نموده و یا اینگونه فشارهای نامناسب را به یک فرد مافوق گزارش نماید و در نتیجه سبب کاهش تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی شود. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش‌های محمودی و سویری یادی (۲۰۱۹)، برینک و همکاران (۲۰۱۸)، بی شاپ و همکاران (۲۰۱۷) و کلیتون و ون استادن (۲۰۱۵) و

تئوری نمایندگی کلاسیک مطابقت ندارد. ولی با نتایج پژوهش کیلتون و همکاران (۲۰۱۰) مطابقت دارد.

نتایج آزمون فرضیه سوم پژوهش حاکی از آن است که تمایل به پذیرش ریسک سازمانی جسورانه بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است هر چه سازمان ریسک پذیرتر باشد، تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی نیز بیشتر می‌شود. نتایج این فرضیه با نتایج برینک و همکاران (۲۰۱۸) مطابقت دارد.

نتایج آزمون فرضیه چهارم پژوهش حاکی از آن است که تمایل به پذیرش ریسک سازمانی محافظه‌کارانه بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی تأثیر منفی و معنی‌داری دارد. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که هر چه شرکت ریسک‌گریز باشد، تمایل مدیر مالی برای تعدیل ارزش موجودی کالا به عددی کوچک‌تر، کاهش می‌یابد و تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی نیز کمتر می‌گردد.

این پژوهش دیدگاهی را در مورد فشار اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک، بر کیفیت ارائه صورت‌های مالی توسط مدیران مالی بیان می‌کند و نتایج نشان می‌دهد که حسابداران و مدیران مالی تحت تأثیر نامطلوب فشارهای اجتماعی قرار می‌گیرند و تمایل به پذیرش ریسک محافظه‌کارانه می‌تواند منجر به گزارشگری مالی منصفانه و اخلاقی، با وجود فشارهای اجتماعی گردد. همچنین این پژوهش، اهمیت تمایل به پذیرش ریسک و نیاز به آموزش اخلاقی را برای کمک به مدیران مالی در برخورد با فشارهای مافوق و همکاران نشان می‌دهد و به مدیران مالی توصیه می‌شود برای افزایش کیفیت گزارشگری مالی، آیین‌رفتار حرفه‌ای را در گزارشگری مالی در شرکت نهادینه نمایند. حسابرسان ممکن است از این یافته‌ها در ارزیابی ریسک محیط صاحبکار بهره‌مند شوند. نتایج پژوهش می‌تواند به طور مستقیم بر عملکرد حسابرسان و اعضای کمیته حسابرسی داخلی که مسئول اطمینان بخشی و نظارت بر گزارشگری مالی هستند تأثیرگذار بوده و همچنین می‌تواند به صورت غیر مستقیم بر تصمیمات سرمایه‌گذاران، قانون‌گذاران و سایر ذینفعان تأثیرگذار باشد. با توجه به دستاوردهای این پژوهش ضروری است در دستورالعمل حاکمیت شرکتی نیز مکانیزم‌هایی برای حفظ استقلال بیشتر مدیران مالی در شرایط فشار در نظر گرفته شود.

به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌گردد تا در تأثیر فشارهای اجتماعی و تمایل به پذیرش ریسک بر تصمیمات نادرست در ارائه گزارشگری مالی، ویژگی‌های فردی و شخصیتی مدیران مالی را مورد سنجش قرار دهند. مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش مربوط به ذات روش‌های تحقیق کیفی است. در تحقیقات کیفی برای اندازه‌گیری و گردآوری داده‌ها از ابزارهایی نظیر مصاحبه و پرسشنامه استفاده می‌شود که در این رابطه زمینه‌های ذهنی نظیر احساسات، عواطف،

نگرش‌ها و برداشت‌ها بر روی داده‌ها اثر می‌گذارد. همچنین به منظور جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه، احتمال عدم درک مفاهیم و محتوای سؤالات پرسشنامه و بروز ابهام برای پاسخگو وجود دارد و نیاز است که مدیران مالی باحوصله و در نظر گرفتن زمان مناسب اقدام به تکمیل آن نمایند. همچنین فشارها در این پژوهش براساس موقعیت‌های فرضی است و پاسخ‌های شرکت‌کنندگان ممکن است تحت تأثیر محیط آزمایشی قرار گرفته باشد. فشارهای دنیای واقعی شدیدتر و تأثیرگذارتر از محیط آزمایشی خواهد بود و در مورد اینکه آیا شرکت‌کنندگان در مواجهه با فشارهای واقعی چه رفتاری از خود نشان خواهند داد، اطمینان کاملی وجود ندارد.

یادداشت‌ها

1.Nugroho et al.	29.Friedman
2.Mintz & Morris	30.Smith et al.
3.Dezoort & Lord	31.Heater
4.Bishop et al.	32.Dichev et al.
5.Nugrahanti & Jahja	33.Clayton & van Staden
6.Gregor	34.Florackis & Sainani
7.Enron	35.Tsunogaya et al.
8.HealthSouth	36.Lord & DeZoort
9.WorldCom	37.Mahmudi and Supriyadi
10.Arthur Anderson	38.Leone & Liu
11.Nasution & Ostermark	39.Solomon
12.Maina	40.Richter
13.Rittenberg & Martens	41.Wu et al.
14.Martens & Rittenberg	42.Kashif Shad & Woon Lai
15.Brink et al.	43.Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)
16.Chu et al.	44.KPMG
17.Khanna et al.	45.Epetimehin
18.Baker et al.	46.Frank et al.
19.Marcus and Roy	47.Cohen et al.
20.Power	48.Free et al.
21.Milgram	49.Yung & Chen
22.Cohen	50.Reliability
23.Baiman & Lewis	51.Convergent Validity
24.Beasley et al.	52.Discriminant Validity
25.Hoitash & Mkrtychyan	53.Composite reliability
26.Dikolli et al.	54.Average Variance Extracted
27.Wu	55.Chin
28.Feng et al.	56.Kolmogorov–Smirnov test

کتابنامه

- حسینی روش، سید محمدحسین، (۱۴۰۰)، تحلیل نقش تعدیل‌کنندگی فشار اجتماعی فرهنگی برای کاهش وزن و تغییر بدنی در نوجوانان چاق و دارای وزن طبیعی، فصلنامه علوم ورزش، ۱۲(۴۰): ۱۹۴-۱۷۸.
- جلیلوند، ابوالحسن؛ رستمی نوروزآباد، مجتبی؛ عسکری فیروزجایی، احسان و رحمانیانی، میلاد، (۱۳۹۸)، پیاده‌سازی مدیریت ریسک سازمانی؛ شناسایی، تحلیل و ارزیابی مورد مطالعه: نهاد مالی فعال در بازار سرمایه ایران، فصلنامه علمی- پژوهشی مدیریت دارایی و تأمین مالی، ۷(۲): ۲۴-۱.
- مهرانی، ساسان؛ کرمی، غلامرضا و سید حسینی، سید مصطفی، (۱۳۹۳)، تئوری حسابداری (چاپ دوم)، تهران، انتشارات نگاه دانش.

References

- Baker, T. A., Lopez, T. J., Reitenga, A. L., & Ruch, G. W. (2019), The influence of CEO and CFO power on accruals and real earnings management, *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 52(1): 325-345.
- Baiman, S., & Lewis, B. L. (1989), An experiment testing the behavioral equivalence of strategically equivalent employment contracts, *Journal of Accounting Research*, 27(1): 1-20.
- Beasley, M. S., Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Neal, T. L. (2010), Fraudulent financial reporting: 1998-2007, An analysis of U.S. public companies, *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*.
- Bishop, C. C., DeZoort, F. T., & Hermanson, D. R. (2017), The effect of CEO social influence pressure and CFO accounting experience on CFO financial reporting decisions, *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 36(1): 21-41.
- Bishop, C.C. (2013), *The Impact of Social Influence Pressure on CFO Judgments*, Dissertations, Theses and Capstone Projects, Kennesaw State University Paper 555.
- Brink, A. G., Gouldman, A., & Victoravich, L. M. (2018), The Effects of organizational risk appetite, social pressure and honesty-humility on financial reporting decisions, *Behavioral Research in Accounting*, 30(2): 23-36.
- Brink, A. G., Gouldman, A., & Victoravich, L.M. (2015). The effects of organizational risk appetite, social pressure and honesty-humility on financial reporting decisions, *Management Accounting Section (MAS)*. DOI:10.2139/ssrn.2482778
- Chin, W. W. (1998), The Partial least squares approach to structural equation modeling, *Modern methods for business research*, 295(2): 295-336.
- Chu, J., Dechow, P. M., Hui, K. W., & Wang, A. Y. (2019), Maintaining a reputation for consistently beating earnings expectations and the slippery

- slope to earnings manipulation, *Contemporary Accounting Research*, 36(4): 1966-1998.
- Clayton, B.C., & van Staden, C. J. (2015), The Impact of social influence pressure on the ethical decision making of professional accountants: Australian and New Zealand evidence, *Australian Accounting Review*, 25(4): 372-388.
- Cohen, J., Krishnamoorthy, G., & Wright, A. (2017), Enterprise risk management and the financial reporting process: The experiences of audit committee members, CFOs, and external auditors, *Contemporary Accounting Research*, 34(2): 1178-1209.
- Committee on Sponsoring Organization of the Treadway Commission, (2018), *Enterprise risk management, applying enterprise risk management to environmental, social and governance-related risk*, 1-120. <https://www.coso.org/Documents/COSO-WBCSD-ESGERM-Guidance-Full.pdf>
- Dezort, F.T., & Lord, A.T. (1997), A review and synthesis of pressure effects research in accounting, *Journal of Accounting Literature*, 16: 28-85.
- Dichev, I. D., Graham, J. R., Harvey, C. R., & Rajgopal, S. (2013), Earnings quality: Evidence from the field, *Journal of Accounting and Economics*, 56: 1-33.
- Dikolli, S. S., Heater, J. C., Mayew, W. J., & Sethuraman, M. (2020), Chief financial officer co-option and chief executive officer compensation, *Management Science*, 67(3): 1329-1992.
- Epetimehin, F. M. (2013), Impact of risk appetite on the value of the firm, *European Scientific Journal*, 9(22): 331-344.
- Feng, M., Ge, W., Luo, S., & Shevlin, T. (2011), Why do CFOs become involved in material accounting manipulations? *Journal of Accounting and Economics*, 51(1-2): 21-36.
- Florackis, C., & Sainani, S. (2021), Can CFOs resist undue pressure from CEOs to manage earnings? *Journal of Corporate Finance*, (67). <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2020.101859>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981), Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error, *Journal of marketing research*, 18(1): 39-50.
- Frank, M. M., Lynch, L.J., Rego, S. O., & Zhao, R. (2018), Are Corporate risk-taking practices indicative of aggressive reporting practices? *Journal of American Taxation Association*, 40(1): 31-55.
- Free, C., Macintosh, N., & Stein, M. (2007), Management controls: The organizational fraud triangle of leadership, culture and control in Enron, *Ivey Business Journal*, 71(6): 1-5.
- Friedman, H. L. (2014), Implications of power: When the CEO can pressure the CFO to bias reports, *Journal of Accounting & Economics*, 58(1): 117-141.
- Gregor, M. (2020), Board directors under CEO's social pressure: misreporting, misreading, and dissent risk. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3737721>

- Heater, J, (2016), Compensation Incentives in Financial Reporting and the CEO's Influence over the CFO. *Working paper*. Available at <http://som.yale.edu/sites/default/files/files/Heater,%20John%20-%20Compensation%20Incentives%20in%20Financial%20Reporting%20and%20the%20CEO%E2%80%99s%20Influence%20over%20the%20CFO> (2). pdf.
- Hoitash, U., & Mkrtchyan, A, (2021), Internal governance and outside directors' connections to non-director executives, *Journal of Accounting and Economics*, 73(1).
- Hosseiniaravsh, S. M, (2021), Analysis of the role of moderating socio-cultural pressure for weight loss and physical changes in obese and normal weight adolescents, *sport sciences quarterly*, 12(40): 178-194. (In Persian).
- Jalilvand, A., Rostami Noroozabad, M., Askari Firoozjaei, E., & Rahmaniani, M, (2019), Implementation of organizational risk management; identification, analysis, and evaluation (case study: active financial institution in Iranian capital market), *Asset Management and Financing*, 7(2): 1-24. (In Persian).
- Kashif Shad, M., & Woon Lai, F, (2015), A Conceptual framework for enterprise risk management performance measure through economic value added, *Global Business and Management Research: An International Journal*, 7(2): 1-6.
- Khanna, V., Kim, E. H., & Lu, Y, (2015), CEO connectedness and corporate fraud, *The Journal of Finance*, 70(3): 1203-1252.
- KPMG International, (2008), Understanding and articulating risk appetite, Available at: http://www.kpmg.com.au/Portals/0/ias_erm-riskappetite200806.pdf.
- Leone, A. J., & Liu, M, (2010), Accounting irregularities and executive turnover in founder-managed firms, *The Accounting Review*, 85(1): 287-314.
- Lord, A.T., & DeZoort, F.T, (2001), The Impact of commitment and moral reasoning on auditors' responses to social influence pressure, *Accounting, Organizations and Society*, 26(3): 215-235.
- Mahmudi, M., & Supriyadi, S, (2019), The Effects of religiosity on earnings management under obedience pressure, *Journal of Economics, Business, and Accountancy Ventura*, 22(1): 73 - 83.
- Maina, E, (2015), The Effects of peer pressure: a case study of the public service: Nairobi County. (Doctoral dissertation, University of Nairobi). <http://erepository.uonbi.ac.ke/handle/11295/92977>.
- Marcus, J., & Roy, J, (2019), In Search of Sustainable Behaviour: The Role of Core Values and Personality Traits, *Journal of Business Ethics*, 158(1): 63-79.
- Martens, F., & Rittenberg, L. (2020). Risk Appetite-Critical to Success. *The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)*. <https://graces.community/wp-content/uploads/2022/01/1641483644450.pdf>
- Mehrani, S., Karami, G., & Seyed Hosseini, S.M., (2014), *Accounting Theory* (2nd Ed), Tehran, Negah Danesh Publications.

- Milgram, S. (1974). *Obedience to Authority: An Experimental View*. New York, NY: HarperCollins.
- Mintz, S.M., & Morris, R. E. (2007), *Ethical Obligations and Decision Making in Accounting* (4th Ed), McGraw-Hill Higher Education.
- Nasution, D., & Ostermark, R. (2012), The Impact of social pressures, locus of control, and professional commitment on auditors' judgment: Indonesian evidence, *Asian Review of Accounting*, 20(2): 163-178.
- Nugrahanti, T., & Susilo, A. (2018), Audit judgment performance: the effect of performance incentives, obedience pressure and ethical perceptions, *Journal of Environmental Accounting and Management*, 6(3).
- Nugroho, A.H.D., Alfasadun, Ardinata, M., & Ambarsari, R. Y. (2020), The effectiveness of pentagon fraud in detecting fraudulent financial reporting: using the beneish model in manufacturing companies on the indonesia stock exchange, *Advances in Economics, Business and Management Research*, 169: 389-394.
- Power, M. (2009). The risk management of nothing. *Accounting, organizations and society*, 34(6-7): 849-855.
- Rittenberg, L., & F. Martens, (2012), *Enterprise risk management. Understanding and communicating risk appetite*. Durham, NC: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Available at: <https://www.coso.org/Documents/ERM-Understanding-and-Communicating-Risk-Appetite.pdf>
- Smith, N.C., Simpson, S.S., & Huang, C. (2007), Why managers fail to do the right thing: an empirical study of unethical and illegal conduct, *Business Ethics Quarterly*, 17(4): 633-67.
- Solomon, j. (2013), *Corporate Governance and Accountability* (4th Ed), John Wiley & Sons.
- Tsunogaya, N., Sugahara, S., & Chand, P. (2017), The Impact of social influence pressures, commitment, and personality on judgments by auditors: evidence from Japan, *Journal of International Accounting Research*, 16(3): 17-34.
- Wu, Q. (2017), *Managing earnings for my boss? Financial Reporting and the Balance of Power between CEOs and CFOs*, *Finance Dissertations*. https://scholarworks.gsu.edu/finance_diss
- Wu, D., Olson, D.L., & Dolgui, A. (2015), Decision making in enterprise risk management: A review and introduction to special issue, *Omega*, 57(1).
- Yung, K., & Chen, C. (2018), Managerial ability and firm risk-taking behavior, *Rev Quant Finanacc*, 51:1005-1032.